

Bruselj, 3. november 2023
(OR. en)

14966/23

AGRI 675
FOOD 81
SAN 630

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2023) 676 final

Zadeva: POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU o
živilih in živilskih sestavinah, obsevanih z ionizirajočim sevanjem v letih
2020 in 2021

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 676 final.

Priloga: COM(2023) 676 final

Bruselj, 27.10.2023
COM(2023) 676 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o živilih in živilskih sestavinah, obsevanih z ionizirajočim sevanjem v letih 2020 in 2021

Kazalo

POVZETEK	2
1 OZADJE.....	2
2 ODOBRENI OBJEKTI ZA OBSEVANJE	3
3 REZULTATI PREGLEDOV OBJEKTOV ZA OBSEVANJE V LETIH 2020 IN 2021	3
4 REZULTATI PREGLEDOV V FAZI TRŽENJA PROIZVODOV	5

POVZETEK

V skladu s členom 7(3) Direktive 1999/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. februarja 1999¹ o približevanju zakonodaje držav članic o živilih in živilskih sestavinah, obsevanih z ionizirajočim sevanjem, države članice Komisiji vsako leto predložijo:

- rezultate pregledov objektov za ionizirajoče obsevanje, vključno s kategorijami in količinami obsevanih živil in uporabljenih doz, ter
- rezultate pregledov v fazi trženja proizvodov.

Člen 7(4) navedene direktive zahteva, da Komisija v *Uradnem listu Evropske unije* objavi poročilo na podlagi informacij, ki jih nacionalni nadzorni organi predložijo vsako leto.

To poročilo zajema obdobje od 1. januarja 2020 do 31. decembra 2021. Vsebuje zbirko informacij, ki so jih Komisiji poslale države članice EU in Severna Irsko. Države Efte v letih 2020 in 2021 niso predložile nobenih podatkov.

Obdobje: od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021

Zadevne države: 27 držav članic EU in Severna Irsko

Objekti za obsevanje:

- Število držav z objekti za obsevanje: 13 držav članic in Norveška
- Število odobrenih objektov: 22
- Število zaprtih objektov: 0
- Število držav, v katerih se izvaja obsevanje: 10 držav članic

Podatki o obsevanju:

- Količina obsevanih proizvodov: 5 029,1 tone (–35,8 % v primerjavi z letoma 2018 in 2019)
- Glavne obsevane kategorije proizvodov: žabji kraki (76,4 %), perutnina (11,9 %) ter posušena aromatična zelišča, začimbe in vrtna zelišča (11,6 %)
- Glavni kraj obsevanja: Belgija (83 %)

Pregledi v fazi trženja:

- Število analiziranih vzorcev: 7 667
- Število neskladnih vzorcev: 66 (0,9 %)
- Glavne analizirane kategorije proizvodov: zelišča in začimbe (43,84 %) ter žita, semena, zelenjava in sadje ter proizvodi iz njih (25,98 %)

1 OZADJE

Obsevanje živil je obdelava živil z določeno vrsto sevalne energije, imenovane ionizirajoče sevanje. Sevalna energija ima različne valovne dolžine in stopnje moči ter izgine, ko se odstrani vir energije. Obsevanje se uporablja za sanitarne in fitosanitarne namene, in sicer za uničenje patogenih bakterij (kot so *Salmonella*, *Campylobacter* in *E. coli*), ki lahko povzročijo zastrupitev s hrano, in uničenje organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode, kot so žuželke ali drugi škodljivi organizmi. Uporablja

¹ Direktiva 1999/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. februarja 1999 o približevanju zakonodaje držav članic o živilih in živilskih sestavinah, obsevanih z ionizirajočim sevanjem (UL L 66, 13.3.1999, str. 16).

se tudi za upočasnitev zorenja sadja, preprečevanje brstenja ali kalitev zelenjave (kot sta čebula in krompir), da se tako podaljša rok uporabnosti živil. Obsevanje živil ne more nadomestiti ustreznega ravnanja z živili. Obsevana živila je še vedno treba ustrezno hladiti in skuhati pred zaužitjem, kadar se to zahteva.

Regulativni okvir EU za obsevanje živil (t. i. direktivi o obsevanju živil) sestavljata:

– Direktiva 1999/2/ES (okvirna direktiva) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. februarja 1999 o približevanju zakonodaje držav članic o živilih in živilskih sestavinah, obsevanih z ionizirajočim sevanjem. Ta direktiva vsebuje določbe za proizvodnjo, trženje in uvoz živil in živilskih sestavin, obsevanih z ionizirajočim sevanjem;

– Direktiva 1999/3/ES (izvedbena direktiva) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. februarja 1999 o izdelavi seznama Skupnosti za živila in živilske sestavine, obsevane z ionizirajočim sevanjem². Ta seznam trenutno vključuje le eno kategorijo živil, tj. posušena aromatična zelišča, začimbe in vrtna zelišča. Komisija v *Uradnem listu Evropske unije* objavi seznam nacionalnih dovoljenj za druga živila in živilske sestavine, ki se lahko obsevajo z ionizirajočim sevanjem.

Živila in živilske sestavine se lahko obsevajo z ionizirajočim sevanjem samo v odobrenih objektih za obsevanje. Odobritve za objekte na ozemlju EU izdajajo pristojni organi držav članic. V skladu s členom 7(3) Direktive 1999/2/ES morajo države članice Komisiji predložiti seznam odobrenih objektov za obsevanje.

V skladu s členom 6 Direktive 1999/2/ES morajo biti vsa obsevana živila ali vse obsevane živilske sestavine sestavljenih živil označena z besedami „obsevano“ ali „obsevano z ionizirajočim sevanjem“.

Za nadzor pravilnega izvajanja zahteve glede označevanja in odkrivanja živil, ki so bila morda nezakonito obsevana z ionizirajočim sevanjem, je Evropski odbor za standardizacijo (CEN) določil več analitskih metod.

2 ODOBRENI OBJEKTI ZA OBSEVANJE

Ob koncu poročevalskega obdobja (od 1. januarja 2020 do 31. decembra 2021) je bilo v EU 22 odobrenih objektov za obsevanje v 13 državah članicah: Francija (5), Nemčija (4), Bolgarija (1), Nizozemska (2), Španija (2), Belgija (1), Češka (1), Hrvaška (1), Estonija (1), Italija (1), Madžarska (1), Poljska (1) in Romunija (1).

Od 13 držav članic z objekti za obsevanje tri v letih 2020 in 2021 niso obsevale nobenih živil, in sicer Bolgarija, Italija in Romunija.

3 REZULTATI PREGLEDOV OBJEKTOV ZA OBSEVANJE V LETIH 2020 IN 2021

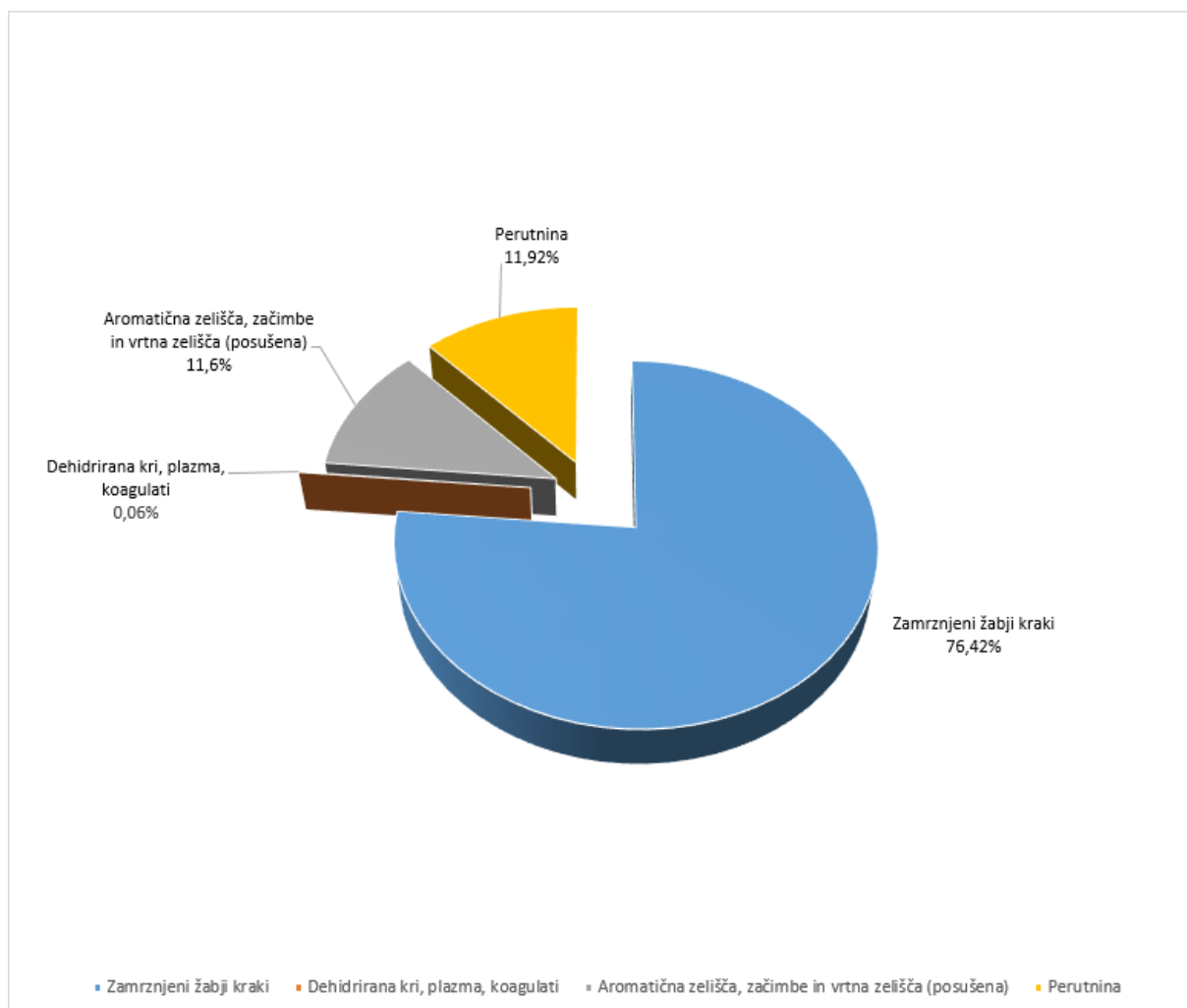
V letih 2020 in 2021 je bila v državah članicah EU z ionizirajočim sevanjem obsevana skupna količina 5 029,1 tone živil. Obsevanje je potekalo predvsem v Belgiji, kjer je bilo obdelanih 83 % obsevanih živil v EU.

Glavne tri obsevane kategorije proizvodov v EU so bile žabji kraki (76,42 %), perutnina (11,92 %) ter posušena aromatična zelišča, začimbe in vrtna zelišča (11,6 %).

Slika 1 prikazuje porazdelitev obsevanih proizvodov v odobrenih objektih v državah članicah EU v letih 2020 in 2021.

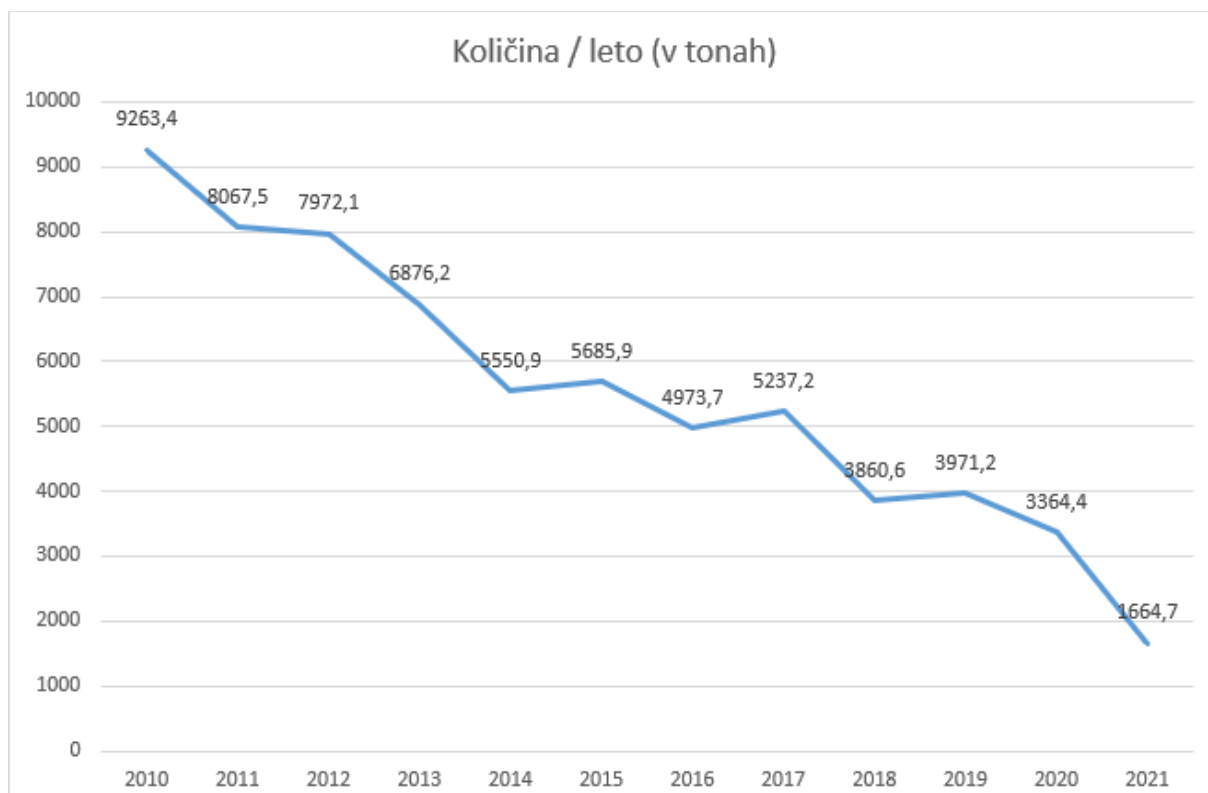
² UL L 66, 13.3.1999, str. 24.

Slika 1 – Porazdelitev po kategorijah obsevanih živil v EU v letih 2020 in 2021

Količine živil (v tonah), obsevanih z ionizirajočim sevanjem v EU, se od leta 2010 zmanjšujejo, kot je prikazano na sliki 2.

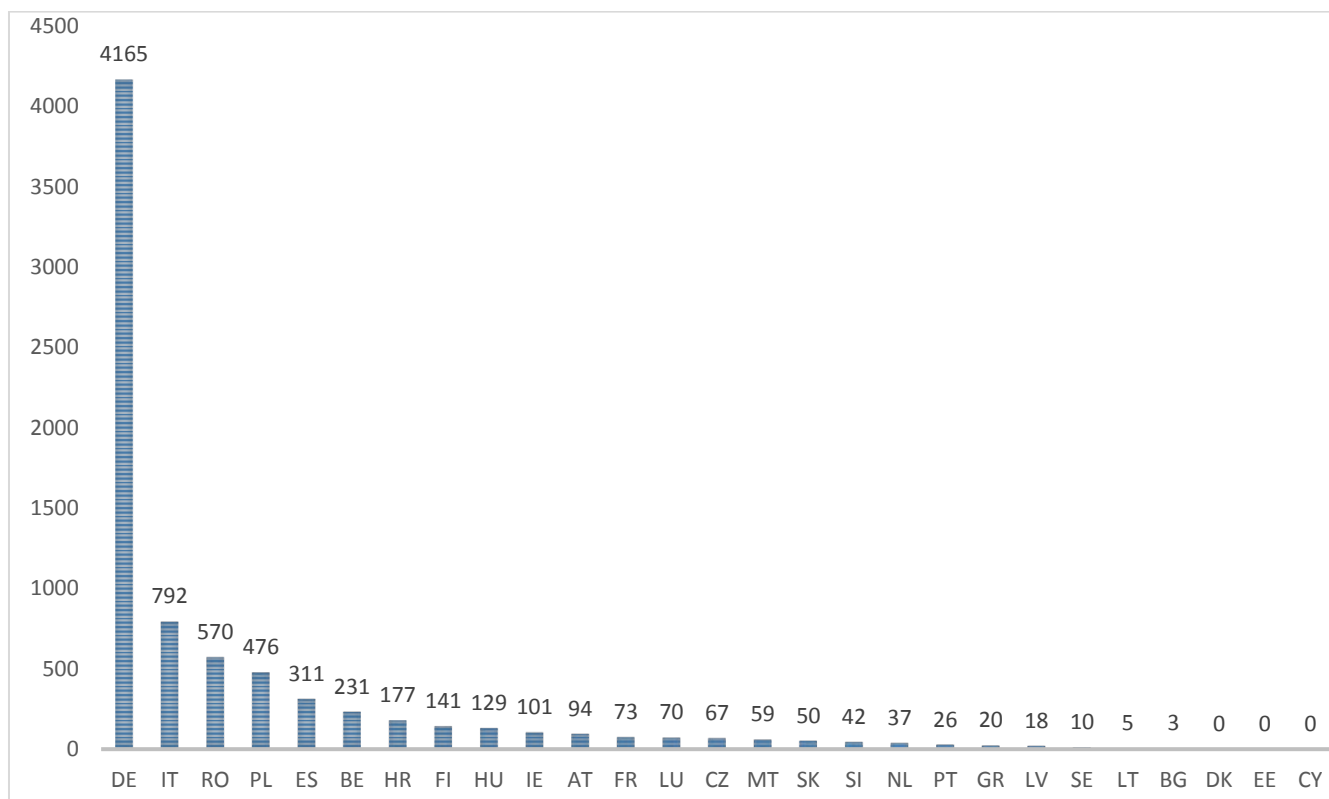
Slika 2 – Količine živil, ki so bile od leta 2010 obsevane z ionizirajočim sevanjem v odobrenih objektih za obsevanje v Evropski uniji

4 REZULTATI PREGLEDOV V FAZI TRŽENJA PROIZVODOV

V letih 2020 in 2021 je 24 držav članic EU analiziralo 7 667 vzorcev, kar je skupno v povprečju za 21,8 % manj kot v letih 2018 in 2019. Podatki za vsako državo članico so na voljo v Prilogi II in so povzeti na sliki 3.

Slika 3 – Število vzorcev, analiziranih v fazi trženja proizvodov v posamezni državi članici v letih 2020 in 2021

Tri države članice v letih 2020 in 2021 niso izvedle nobenih analitskih pregledov v fazi trženja proizvodov zaradi proračunskih omejitev (Danska) oziroma pomanjkanja laboratorijskih zmogljivosti (Ciper in Estonija).

Od skupaj 7 667 analiziranih vzorcev ni bilo skladnih 66 vzorcev (0,9 %), 80 vzorcev (1 %) pa je dalo neopredeljive rezultate. Ugotovljena neskladnost je večinoma zadevala nepravilno označevanje in prepovedano obsevanje. Odstotek neskladnosti (0,9 %) je bil nekoliko nižji kot v prejšnjem poročevalskem obdobju 2018–2019 (1 %).

Kot je prikazano na sliki 4, sta bili na stopnji trženja glavni analizirani kategoriji živil zelišča in začimbe (43,84 %) ter žita, semena, zelenjava in sadje ter proizvodi iz njih (25,98 %).

Slika 4 – Kategorije živil, analizirane v fazi trženja proizvodov v Evropski uniji v letih 2020 in 2021

